

IFLA MANIFEST - TRANSPARENTNOST, KVALITETNO UPRAVLJANJE I ANTIKORUPCIJA

IFLA je u brojnim prilikama i na raznim forumima jasno istakla svoj stav o pozitivnoj društvenoj ulozi biblioteka, kao i svoje zalaganje za dodatno učvršćivanje navedene uloge. IFLA dosledno vezuje navedenu ulogu uz princip slobodnog pristupa informacijama i slobode izražavanja, kao što je istaknuto u članu 19 UN-ove Opšte deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine.

Napomene:

- [IFLA/UNESCO Izjava o javnim bibliotekama](#) (1994.) navodi važnost 'dobre informisanosti građana koji su na taj način osposobljeni za korišćenje svojih demokratskih prava, kao i preuzimanje aktivne uloge u društvu'
- [Glazgovska deklaracija o bibliotekama, informacionim uslugama i intelektualnim slobodama](#) (2002.) navodi kako biblioteke i informacione službe 'pomažu u očuvanju demokratskih vrednosti i univerzalnih građanskih prava'
- [Aleksandrijska izjava o bibliotekama i informacionom društvu u akciji](#) (2005.) ponovno se poziva na princip prema kome su 'biblioteke i informacione službe ključne za funkcionisanje demokratskog i otvorenog informacionog društva'; i tom prilikom dodaje da 'biblioteke imaju ključnu ulogu u razvoju dobro informisanog građanstva i transparentne vlade'.

Transparentnost, kvalitetno upravljanje i antikorupcija

Transparentnost je osnova svakog kvalitetnog upravljanja i prvi korak u borbi protiv korupcije. Transparentnost se nameće kao osnovni princip uvođenja sistema kvalitetnog upravljanja zapisima, arhivima, kao i finansijsko-regulatornim i nadzornim sistemima. Ona je direktno povezana s praksom društveno odgovornog autorstva i novinarstva, uredništva, izdavaštva i distribucije informacija putem svih dostupnih medija.

Korupcija potkopava temeljne društvene vrednosti i na taj način ugrožava vladavinu prava, narušavajući pritom poverenje građana u političke institucije. Korupcija stvara poslovno okruženje u kojem napreduju samo korumpirani preduzetnici. Ona stvara prepreke naučnom radu i istraživanju, slabi delovanje pojedinih profesija i sprečava stvaranje društva znanja. Ona uveliko

doprinosi stvaranju i dugoročnom održavanju ljudskog nezadovoljstva, istovremeno sprečavajući razvoj jednog društva. Korupcija najbolje uspeva u uslovima tajnovitosti i opšteg neznanja. IFLA definiše biblioteke kao transparentne ustanove posvećene omogućavanju pristupa većini preciznih i objektivnih obrazovnih, naučnih i tehničkih informacija, kao i pristupa informacijama od većeg društvenog značaja, a koje bi trebalo da budu dostupne svim članovima nekog društva. Informativni materijali dostupni putem biblioteka i informacionih službi doprinose kvalitetnijem upravljanju, jer obogaćuju znanje svojih građana i pospešuju njihove rasprave i debate.

Biblioteke i informacione službe trebalo bi da prošire svoju delatnost kako bi postale aktivniji učesnici u kvalitetnom upravljanju i borbi protiv korupcije. Konkretno, biblioteke bi trebalo da odigraju značajnu ulogu u informisanju građana o njihovim pravima i dužnostima.

IFLA zato poziva sve biblioteke i informacione stručnjake, kao i sve osobe zadužene za upravljanje bibliotekama i informacionim službama na nacionalno i lokalnom nivou, da podrže sledeći program.

1. Bibliotekari se moraju suprotstaviti korupciji koja direktno utiče na bibliotekarstvo, kada je reč recimo o odabiru i nabavci bibliotečkog materijala, zapošljavanju osoba na određena radna mesta u biblioteci ili pak administrativnim poslovima vezanim za bibliotečke ugovore i finansije. Bibliotekarska udruženja trebalo bi da podrže ovaj program kroz stvaranje novih i jačanje postojećih Pravila poslovne etike.
2. Bibliotekari bi trebalo da nastoje da poboljšaju profesionalni status svih informacionih stručnjaka, kao i da insistiraju na boljoj plati za svoje stručnjake kako bi smanjili moguću podložnost korupciji.
3. Bibliotekari bi trebalo da učvrste svoju ulogu u obrazovanju građana, na način da oforme jake zbirke i kvalitetan pristup informacijama na temu filozofije, društvenih nauka, ekonomije i politike.
4. U zemljama gde postoje zakoni o pristupu informacijama ili slobodi informisanja, bibliotekari bi trebalo da nastoje da pretvore svoje biblioteke u centre gde građani mogu sastavljati i predavati sopstvene zahteve za pristup pojedinim informacijama.
5. U zemljama gde ne postoje zakoni o pristupu informacijama ili slobodi informisanja, ili se oni ne primenjuju, bibliotekari bi trebalo da podržavaju inicijative za sastavljanje, dorađivanje, promovisanje i zaštitu navedenih zakona.
6. Potrebno je organizovati i obuku bibliotekara i korisnika o korišćenju informacija koje će građanima pomoći pri razumevanju navedenih zakona, kao i u ostvarivanju sopstvenih prava i mogućnosti.
7. Biblioteke bi trebalo da prikupljaju informativne materijale vladinih organizacija, posebno one koji se odnose na građanska prava i dužnosti. Biblioteke se moraju potruditi da informacije izdate od strane službenih organizacija budu što razumljivije i što pristupačnije (putem registara, sažetaka, pomoći pri pretraživanju itd.). Korisno bi bilo i da organizuju digitalizaciju i druge programe za očuvanje službenih informacija koje su vezane uz zakone, prava i dužnosti, kao i da omoguće pristup postojećim bazama podataka u kojima se nalazi ovakva vrsta informacija.
8. Bibliotečki prostor trebalo bi da bude raspoloživ za podsticanje građanskog prava na informacije (uz pomoć plakata i drugih oblika oglašavanja), a bibliotekari bi trebalo da rade na podizanju građanske svesti o pravu na pristup informacijama.
9. Biblioteke bi trebalo da stvore ili učestvuju u stvaranju antikorupcijskih portala koji nude linkove prema službenim izvorima, antikorupcijskim nevladinim organizacijama i drugim važnim izvorima.
10. Biblioteke bi trebalo da podrže postojeća i buduća građanska savetovališta u organizaciji antikorupcijskih nevladinih organizacija, na način da im pruže potrebne informacije, tehničku podršku putem baza podataka i sve ostalo što, prema stručnoj proceni, smatraju važnim.

(Bibliotekarsko društvo Srbije / Serbian Library Association – prevela Milica Cvetković)